

ERDŐ NAPSÜTÉSSEN, 1872 KÖRÜL

Olaj, vászon, 63x90 cm
Jelzés nélkül

PROVENIENCIA:

•korábban Bényi László tulajdonában

REPRODUKÁLVA:

- Bényi László: Paál László.
Corvina Kiadó, Budapest, 1977. 36. kép
- Bényi László: Paál László 1846–1879.
Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1983, 151. kép

Kikiáltási ár: 15 000 000 Ft

Starting price: 60 000 EUR

A Paál László-oeuvre a 19. századi magyar festészet egyik leginkább újraértékelésre váró életműve. Paál Munkácsy Mihály mellett nemcsak a modern értelemben vett magyar tájképfestészet egyik megteremtője, hanem mindezek mellett egy rejtélyes alkotója is. Munkássága hosszú ideig alig volt ismert a hazai közönség előtt, az 1900-as évek elejétől Magyarországra kerülő alkotásai mellett pedig igen korán megjelentek a Paál-hamisítványok is. Így fordulhatott elő, hogy noha Paál életművét két oeuvre-katalógus is megpróbálta feldolgozni (Lázár, 1929; Bényi, 1983), az azokban közölt képek közül néhánynak a hitelessége megkérdőjelezhető. Forrásokból tudjuk, hogy Munkácsy is belenyúlt Paál néhány hagyatékban maradt képébe, de olyan fura dolog is előfordult, hogy az egyébként kiváló Pállik Béla egyik művét azonosították tévesen Paál László egy tájképével.

Mindenesetre Lázár és Bényi publikációi fontos és megkerülhetetlen források a Paál-kutatásnak. Jelen kép esetében is gyorsan le kell szögeznünk, hogy a mű a Lázár által felsorolt képek egyikével sem azonosítható egyértelműen, Bényi monográfiájának 1983-as kiadása viszont reprodukcióval közölte a művet, s az 1876 körüli időszakra, vagyis a barbizoni évekre datálta a képet.

Paál esetében a festés technikája, s bizonyos értelemben a festői kvalitások segíthetnek eldönteni a hitelesség kérdését, sőt a képek pontosabb datálásához is komoly segítséget nyújthatnak. Paál saját kezűleg datált és jelzett képei alapján világosan elkülöníthető a művész düsseldorfi (1869-1872) és barbizoni (1873 után) stílusa. Paál

PAÁL László: Tájkép tehennel, 1872.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

düsseldorfi évei alatt többször is ellátogatott Hollandiába. Ott alakult ki az a „széles, szabad ecsetkezelése” (Lázár Béla), amely nemcsak világosan elkülöníti e korszakának munkáit az otthoni és bécsi képeinek aprólékos stílusától, hanem egyben a későbbi, barbizoni évek stílusát is megelőlegezi. Az a bizonyos "széles ecsetkezelés", amiről Lázár ír, a rajzos, aprólékos részletező festés helyett a nagy színfoltokkal, a nagy tömegekben való festést helyezte előtérbe. A folthatások érzékeltetése, a szélesen, foltszerűen fölhorodott festék jellemzi a jelen képet is, ráadásul pontosan úgy, ahogyan Paál más düsseldorfi kompozícióin is megfigyelhető: Paál korai művein mindig feltűnő a fő motívumok jellegzetes, sziluettyszerű megkomponálása. A jelen kép tiszta, nagy foltokban fölrakott tömegei határozott stílus rokonságban állnak a düsseldorfi évek egyik legszebb és legismertebb alkotásával, az 1872-es *Tájkép tehennel* című művel. Tiszta körvonalak, a motívumok határozott sziluettje adja meg a kompozíció alapját, s Paál ezt tagolja tovább az egymásra rétegesen felhorodott színfoltokkal. Ehhez a festői módszerhez képest a barbizoni képek sokkal expresszívebb hatásúak, a nagy tömegeket hangsúlyozó tagolás a művész barbizoni korszakának festményeit már kevésbé jellemzi. Ezért indokoltnak tűnik, hogy a képet inkább a művész korai periódusába helyezzük, s datálását az 1872 körüli évekre tegyük.

Mindez nincs ellentmondásban azzal a ténnyel, hogy a mű végül is Barbizon-ból került magyar magántulajdonba. A képet 1969-ben egy másik Paál László-festménnyel együtt Paál monográfusa, Bényi László vásárolta Barbizonban, ahogy az a képhez csatolt francia nyelvű levélből kiderül. A festményt 1972-ben védetté nyilvánították, s a kép hátoldalán található címke alapján a BAV 36. aukcióján árverezték. Az 1975 májusában tartott aukció katalógusában azonban a festmény nem szerepel. Elképzelhető ugyanakkor, hogy katalóguson kívül a kép mégis árverésre került.

Bellák Gábor

